

ชวนนักวิชาการ วิเคราะห์ประสิทธิภาพ

ประเด็นสำหรับนักวิชาการ

- พืช/สินค้าชนิดเดียวกันปลูกในพื้นที่ต่างกัน แม้จะใช้เทคโนโลยีเดียวกัน ผลอาจแตกต่างกันได้ ด้วยสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ ภูมิอากาศและการจัดการ
- สศก. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรใช้ความรู้เฉพาะถิ่นเพื่อช่วยแนะแนวทางตัดสินใจให้แก่เกษตรกร
- ข้อมูลที่จำเป็น (เก็บอย่างถูกต้อง)
- วิธีวิเคราะห์: สมการการผลิต แบบธรรมดา และแบบเส้นพรมแดน
- แนะนำให้ใช้เส้นพรมแดน เพราะมีประโยชน์ 2 ชั้น
 - 1) ตอบคำถามว่าควรเพิ่ม/ลดปุ๋ยหรือปัจจัยการผลิตเท่าใด?
 - 2) ตอบคำถามว่าถ้าเป็นระดับปัจจัยการผลิตเท่าเดิมจะมีโอกาสเพิ่มผลผลิตหรือไม่ และอย่างไร?

ยกตัวอย่าง จ.พิษณุโลก จากสมการเส้นพรมแดนข้าวของจังหวัดพิษณุโลก

ปุ๋ยเคมี (กิโลกรัม) (1)	ผลผลิตที่ควรจะได้ (2)	ผลผลิตจริง (3)	ช่องว่างผลผลิต (4) = (2) - (3)	ประสิทธิภาพ (5) = (3) ÷ (2)
0	190.57	66.67	123.90	0.35
5	440.50	405.38	35.12	0.92
10	493.05	437.50	55.55	0.89
15	639.55	499.33	140.22	0.78
20	776.37	520.00	256.37	0.67
25	820.62	480.00	340.62	0.58

หมายเหตุ : ตารางนี้คำนวณจากสมการการผลิตพรมแดนข้าวของจังหวัดพิษณุโลก

ความหมาย

- ถ้าใช้ปุ๋ยเท่ากัน เช่น 20 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างควรจะได้ = 776.37 กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตของ A ห่างจากที่ควรจะได้ = 256.37 กิโลกรัม (หรือมีประสิทธิภาพ = 0.67)
- การศึกษาและประสบการณ์การปลูกข้าวมีความสำคัญต่อการลดความด้อยประสิทธิภาพ แสดงว่าควรเสริมความรู้การจัดการให้เกษตรกร

ตัวอย่างสมการการผลิตพรมแดนข้าวใน 4 จังหวัด

ตัวแปร	พิษณุโลก	ชัยนาท	กาฬสินธุ์	นครศรีธรรมราช
สมการการผลิต				
ค่าคงที่	4.60**	-0.15	8.43***	14.15***
ปริมาณเมล็ดพันธุ์	0.21**	1.63***	-0.56	-0.22
ปริมาณปุ๋ยเคมี	0.06	2.10***	0.30**	0.001
แรงงาน	0.002	-0.89	-0.5	-
ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร	-	0.71*	-	-1.93***
ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	-0.01	1.06***	0.32**	-0.47
ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช	0.02	-0.06	-0.18	0.59
ตัวแปรหุ่นปลูกข้าวเจ้า	-0.07	-	0.27***	0.06
ตัวแปรหุ่นปลูกข้าวหอมมะลิ	-	-0.56***	-	-
ตัวแปรหุ่นการปลูกข้าวนาหว่าน	-	-	-	-0.38*
0.5 * ปริมาณเมล็ดพันธุ์ * ปริมาณเมล็ดพันธุ์	0.15***	-0.7	0.07	0.03
0.5 * ปริมาณปุ๋ยเคมี * ปริมาณปุ๋ยเคมี	0.14***	-0.13	0.02**	0.05
0.5 * แรงงาน * แรงงาน	-0.24**	0.11	0.07	-
0.5 * ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร * ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร	-	0.19	-	0.22***
0.5 * ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช * ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	-0.03	-0.04***	-0.04**	-0.02
0.5 * ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช * ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช	0.60*	0.01	0	-0.01
ปริมาณเมล็ดพันธุ์ * ปริมาณปุ๋ยเคมี	-0.08	-0.22	0.04	-0.03
ปริมาณเมล็ดพันธุ์ * แรงงาน	-0.01	0.05	0.06	-
ปริมาณเมล็ดพันธุ์ * ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร	-	0.28	-	0.08
ปริมาณเมล็ดพันธุ์ * ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	0.13**	-0.21***	-0.05**	0.07*
ปริมาณเมล็ดพันธุ์ * ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช	-0.11	0.14	0.02	-0.11***
ปริมาณปุ๋ยเคมี * แรงงาน	-0.03**	0.08**	0.03	-
ปริมาณปุ๋ยเคมี * ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร	-	-0.22***	-	-0.01
ปริมาณปุ๋ยเคมี * ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	0.04*	0.03	0.003**	-0.01
ปริมาณปุ๋ยเคมี * ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช	-0.01	0.11***	0.01	0.03
แรงงาน * ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร	-	0.07	-	-
แรงงาน * ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	-0.12**	0.03	0.01	-
แรงงาน * ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช	-0.03	-0.05	0	-
ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร * ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	-	-0.04	-	0.04
ค่าจ้างเหมาเครื่องจักร * ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช	-	-0.12*	-	-0.04
ค่าสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช * ค่าสารป้องกันและกำจัดวัชพืช	0.08	0	-0.01	0.01
ปัจจัยลดความด้อยประสิทธิภาพ				
ค่าคงที่	1.57***	1.38*	-0.43	1.29*
ตัวแปรหุ่นเพศของหัวหน้าครัวเรือน (เพศหญิง=1)	0.21	-0.23	0.36	0.15
อายุของหัวหน้าครัวเรือน	-0.01	0.05***	0	0
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	-0.01*	-0.07***	-0.03***	-0.29***
ประสบการณ์การปลูกข้าว	-0.02*	-0.04***	-0.01***	-0.02***
พื้นที่เพาะปลูก	0	0	0.03**	0
VARIANCE PARAMETER				
SIGMA-SQUARED	0.24***	0.49***	0.36***	0.21***
GAMMA (หมายถึงพรมแดนมีอยู่จริง แสดงว่ามีเกษตรกรที่ด้อยประสิทธิภาพอยู่อย่างมาก)	0.84***	1.00***	0.90***	0.90***

คุณลักษณะและการจัดการปัจจัยการผลิตของเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและ

คุณลักษณะและการจัดการปัจจัยการผลิต	ประสิทธิภาพสูงสุด	ประสิทธิภาพต่ำสุด
ระดับประสิทธิภาพ	0.93	0.28
อายุหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	52	60
ระดับการศึกษา	ป.4	ป.5
ประสบการณ์การปลูกข้าว (ปี)	24	3
สมาชิกในครัวเรือน (คน)	4	5
แรงงานภาคเกษตรของครัวเรือน (คน)	3	3
ผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	15,300	200
ผลผลิตเฉลี่ย (กก.ต่อไร่)	402.63	66.67
พื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (ไร่)	38	3
ลักษณะพื้นที่เพาะปลูก	ที่ลุ่ม	ที่ราบ
ลักษณะดิน	ร่วนปนทราย	ดินเหนียว
ลักษณะการถือครองที่ดิน	ของตนเอง (นส.3)	ของตนเอง (ไม่มีเอกสารสิทธิ์)
ชนิดพันธุ์ข้าว	ข้าวเหนียว พันธุ์กข 6	ข้าวเหนียว พันธุ์เหลืองทอง
ปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ (กก.ต่อไร่)	3.95	11.67
ปริมาณปุ๋ยคอก/อินทรีย์/ชีวภาพ (กก.ต่อไร่)	15.87	0
ปริมาณปุ๋ยสูตร 46-0-0 (กก.ต่อไร่)	11.90	0
ปริมาณปุ๋ยสูตร 16-20-0 (กก.ต่อไร่)	0	0
ปริมาณปุ๋ยสูตร 16-8-8 (กก.ต่อไร่)	0	0
ปริมาณปุ๋ยสูตร 15-15-15 (กก.ต่อไร่)	3.97	0
ยากำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ (ลิตรต่อไร่)	0.03	0
ฮอร์โมนเพิ่มประสิทธิภาพ (ลิตรต่อไร่)	0	0
ปริมาณสารกำจัดวัชพืช (ลิตรต่อไร่)	0	0
ปริมาณสารป้องกันวัชพืช (กก.ต่อไร่)	0	1
ค่าน้ำมัน (บาทต่อไร่)	139.38	140
แรงงานครัวเรือน (วันงานต่อไร่)	1.58	10.63
แรงงานแลกเปลี่ยน (วันงานต่อไร่)	3.75	0
แรงงานจ้าง (วันงานต่อไร่)	2.70	0
แรงงานรวม (วันงานต่อไร่)	8.03	10.63
ค่าจ้างเหมาแรงงานและเครื่องจักร (บาทต่อไร่)	1,347.94	1,806.29
ค่าอาหาร (บาทต่อไร่)	79.37	0
ค่าภาษีที่ดิน(บาทต่อไร่)	3.64	0
ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร (บาทต่อไร่)	50.20	1,329.17
ค่าซ่อมอุปกรณ์การเกษตร (บาทต่อไร่)	100	0
ค่าดอกเบี้ย (บาทต่อไร่)	57.14	0
ต้นทุนการผลิต (บาทต่อไร่)	2,349.75	3,635.45
ราคาที่ยขายข้าว (บาท/กิโลกรัม)	7.50	7.06
ผลตอบแทน (บาทต่อไร่)	3,019.73	470.70
กำไรสุทธิ (บาทต่อไร่)	669.98	-3,164.75
แหล่งที่ขาย	พ่อค้าคนกลางในชุมชน	เก็บไว้บริโภคในครัวเรือน
ปัญหาการผลิต	เพลี้ยและหนอนกัดกินต้นข้าว	น้ำท่วมขัง
ผลผลิตที่สูญเสีย (กิโลกรัม)	2,000	200
ภูมิปัญญาด้านการผลิต	น้ำหมักสะเดาฉีดป้องกันเพลี้ยไรแดงในนาข้าว	-

